

Цетиње, 14. децембра

У Народној Скупштини у Биограду приликом претреса буџета држао је народни посланик и угледни члан напредне странке П. Маринковић дуг и веома занимљив говор. Ријетко се кад чуо такав говор у парламенту теразиске радикалне демократије; ријетко, јер је ова извршила изједначеност нула и парламент спустила са висине народног политичког учитеља и васпитача у низину раздора и државне немоћи.

Садржину Маринковићева говора сачињавала је спољашња политика. Тема веома важна, ма да је већи дио данашње српске генерације сматра за обичну, пошто јој лака срца и празна разума прилази ко стигне и коме се прохтије.

Каква треба да је српска спољашња политика и како да се влада српски министар спољашњих послова?

То је немогуће прописати, — вели говорник. Зато нема закона и прописа, као што ни у лову нема. Можете ви вазда објашњавати ономе који лови: како треба да састави мушницу и удеси нишан и т. д. али ако није прави ловац, док он све то удеси, лов промакне, и никад више! Него се лови: кад скочи, одмах ватру, и ако има око, добар је ловац, а ако нема добро око, не може бити ни добар ловац, па ма како ваљану пушку имао и ма какве добре учитеље слушао. Тако је и с овом спољашњом политиком. Ако је прави државник и дипломата, он ће умотрити први zgodну прилику и одмах, прије но што су други стигли да га омету, ту прилику искористити. А ако нема тога дара у себи, *ма како био школски и књижевни сиреман*, он ће и најбоље прилике пропуштати, као што то г. Миловановић ради.

Иза поменуте неоспорне истине, говорник је одмах изнио неколико одличних опажања на рачун словенске, нарочито српске природе. Он у Миловановићу, чију политику оцјењује, види човјека са сјајним знањем *без акције*. Срби, као и остали Словени, на врхове своје управе веома често избацују људе без командантских особина, — људе, иначе одличне школске спреме, углађених манира и културне форме. Људе од акције, који крче пут и уносе свјетлост у мрачни сплет неизвјесне националне будућности, не трпи српска природа, у којој је збркана чудна смјеса од женске бољивости и попустљивости на једној и анархистичке разорљивости и непокорне тврдоглавости на другој страни. Бизмарк је у своје вријеме европске народе подијелио на два пола. Женски пол је додијелио Словенима! И Маринковић у својем говору у биоградској Народној Скуп-

штини префутно потврђује Бизмарково мишљење, јер вели да се на челу српске спољашње политике налази човјек, који није рођен да води. Зато српски национални послови и иду наопако! Који су рођени да воде, њима се дају улоге органа за извршавање наредба, а који нијесу способни за вође, бивају одабирани за генерале. Ту ваља тражити прави узрок, због чега Срби у својој државној и националној политици веома радо трче за туђим правцима, приклањајући се јачима под разним лијепим изговорима. Што рекну Велике Силе, то је за њих светиња. Своју неактивност и неподобност својих вођа за акцију једва чекају да оправдају жељом моћних чинилаца, да се мора чувати мир! Док траје тај фамозни мир, моћни се за леђима погоде о подјели малих, па кад изађу на сриједу са свршеним чином, Срби мало програју, и снисходљиво се поклоне са лажном утјехом: да се нијесу могли крвити са цијелим свијетом! Неактивна душа вазда ће наћи лијепих разлога за извињење своје слабодушности, особито ако још располаже и добром школском спремом. Поврх тога и српска демократија у великој мјери је ослабила активност народних нам вођа. Кроз толики низ потоњих година највише из редова српске демократије бивају брљане и понижаване личности, које су на народним врховима, те се исте склањају са својих командантских позиција са кобним увјерењем: да је боље живјети у миру у позадини, него ли се лактати са нељудима. Тијем све више бива развијана она наша склоност према неактивности и попустљивости, са којом смо се родили као Словени.

Горку истину изрекао је Маринковић у својем говору и о српским критикама Русије. Срби у Русији виде нешто огромно и недостижно, неку страшну силу, која на овоме свијету постоји само зато, да српским беспосличарима готови ручак! Ми можемо или да спавамо, или да се међусобно гложимо, или да хазардирамо народне тековине, а матушка Русија, по нашем наопаком схватању, само да нам готово све приноси на нашу трпезу! И кад нешто изгубимо, највише својом кривицом, и на њу се жалимо. Русијина је дужност да најприје гледа руске интересе, јер кад су они на свом мјесту, тад је и свијема Словенима лакше. Нама је, пак, дужност да прије свега сами гледамо своје интересе, па ће нам тада Русија лако помоћи, а сав ће нас остали свијет више поштовати. Русија, већ самим тијем, што је велика, што се развија и што постоји, јемство је за нашу будућност. Али та будућност зависи у првоме реду од нас самих, јер Русија није обавезна да помаже и пропалице, који

своју кућу руше, ма те пропалице биле и њен најближи словенски род.

Такве и сличне погледе заступао је П. Маринковић у својем говору, који је због истих заслужио и нашу пажњу.

Дарданели

Дарданелско питање, које је, како се вели, овом приликом покренуто од стране Русије, у пуној мјери занима све, те се о њему и на дуго и на широко расправља. О њему је ових дана на уводном мјесту дошло чланак и новосадски „Браник“, који и ми преносимо како би се видјело шта се и како о томе суди. Тај чланак гласи:

Овај мореуз ниже Цариграда, који се у старом вијеку звао Хелеспонт, а у новијем вијеку се зове Дарданели, увијек је у свјетској повесници, особито у повјесници Балканског Полуострва имао врло велик значај. Преко тога мореуза прешли су Турци у Европу на скоро сто година, прије него што ће године 1453. заузети Цариград, и пошто су године 1379. на Косову разорили српско царство. Али Дарданели добијају своју велику, свјетску важност, кад је Русија постала европска велесила, која је почела да импонује читавој Европи. Знаменито Црно Море, та искључива својина Русије, стоји непосредно на улазу у Босфор, тај дивни водени пролаз кроз Цариград за Мраморско Море кроз Дарданеле за Егејско Море и за везу са свјетски саобраћај на Средиземном Мору.

Положај Цариграда са Босфором, Мраморским Морем и Дарданелима тако је импозантан, да је велики Наполеон I., кад је био ступио у преговоре с руским царем Александром I. ради деобе Турске својој околици, бацивши поглед на географску карту положаја Цариграда, рекао: „Шта? Зар уступити Русији Цариград? То би значило: уступити Русији господство над свијетом!“

Тај положај Цариграда важан је био баш због Дарданела, јер је Русија за пролаз кроз Дарданеле могла да развије своју војничку снагу средством своје флоте из Црног Мора. С тога је Русија вазда тежила па и данас тежи, да има слободан пролаз кроз Дарданеле, и то не само за своју трговинску морнарицу, него и за своју флоту, из Црног Мора у Егејско Море. Али само једаред је Русији пошло за руком, да постигне од Порте слободан пролаз за своје ратне лађе кроз Дарданеле, а то је било, кад је мисирски поткраљ Мехмед Алија са својом војском притиснуо Порту те је била опасност, да ће мисирска војска заузети Цариград. Ту је Русија пружила помоћ. Тада је руска флота из Црног Мора на основу уговора од 8. јула 1833. искрцала руску војску на обалу Цариграда, те су руске ратне лађе слободно пролазиле кроз Дарданеле против војске и флоте мисирског Мехмед-Алије. Француска и Енглеска придружиле се Русији те Мехмед Алија бује принуђен, да склопи мир са Портом.

Но од то доба, од кад је руска флота пролазила кроз Дарданеле, свагда је Запад Европе страховао, да Русија може једног дана својом флотом из Црног Мора заузети Цариград те се, кроз Дарданеле и Егејско Море, створити у Средоземном Мору. С тога је у дугу низу година било у погледу Црног Мора свагда те размирице: хоће ли Црно Море бити *mare clausum* или *mare apertum*, тј. хоће ли Црно Море бити затворено море, приступачно само Русији, или отворено море, приступачно свима европским државама, дакле флотама свију велесила, јер се Porta држала свагда тог начела, осим оне изнимке у години 1833. за Русију, да без њене дозволе не смије ни једна ратна лађа страних сила проћи кроз Дарданеле.

Велики и крвави кримски рат, који су уз помоћ Турске против Русије водиле од године 1854. до године 1856. западне силе: Француска, Енглеска и Сардинија, управо се тицао Црног Мора и Дарданела. Јасна је била ствар, да би Русија са својом флотом из Црног Мора могла часком заузети Цариград. С тога, кад су

западне силе у кримском рату послједице заузећа Севастопоља потукле Русију, у париском уговору од 30. марта 1856. установиле су да трговачке морнарице свију држава, дакле и Русије, могу слободно пролазити кроз Дарданеле, али ратне лађе ниједне државе да не смију без Порте дозволе проћи кроз Дарданеле. Русију пак тако су стегли, да у Црном Мору не смије држати флоту, него само неколико малих ратних лађа, исто тако, као и Порта, ради полицијског надзора својих обала. Но Русија је послједице француско-њемачког рата са Лондонским протоколом од 13. јула 1871. сама себе ријешила ограничења, садржаног у париском уговору у погледу држања флоте у Црном Мору и то са изјавом, да такво ограничење вријеђа суверена права Русије.

Порта је задржала себи старо право забране пролаза ратних лађа кроз Дарданеле. У јапанском рату би Русија врло радо била употребила своју нову црноморску флоту против Јапанаца, па би можда била и успјела против Јапанаца, али Русија није могла добити дозволу од стране Порте за пролаз кроз Дарданеле, па је с тога морала кроз дугачки пут управити своју стару балтијску флоту против Јапанаца, који су ту стару руску флоту, као што је познато, код Цушима потопили, као што су тако у почетку рата на мучки начин потопили руску флоту у Порт-Артуру.

Нема сумње, да је свагда за Русију најважније питање било питање Дарданела, па је и данас то важно питање искрело при данашњем рату Италије против Турске.

Италија има данас саразмјерно јаку флоту, има и неколико грдосија ратних лађа, које се зову дредноти, дочим Турска има слабу, готово никакву флоту, која се у садашњем рату тако сакрила иза Дарданела, да не буде уништена од италијанске флоте.

Познато је, да су Немачка и Аустро-Угарска у корист Турске жељеле да ихова тобожња савезница Италија не води рат са Турском у водама Балканског Полуострва. Али се ово тако у почетку рата показало као немогуће, пошто је Италија бомбардовала Превезу, турско пристаниште у Арбањији.

Али Италија, да би дала самртан удар Турској, почела је стављати своју флоту у Егејско Море, па је излетала, да се италијанска флота приближава Дарданелима.

Наједаред се прострла вјест, да италијанска флота хоће да блокира Дарданеле, т. ј. да Италија ступа у дарданелски мореуз, а та блокада би значила предрадње за освајање Цариграда.

Данас истина да су Дарданели утврђени са европске и са азијске стране, али та су утврђења, осим неколико модерних, врло једна, има ту старих турских топова још од прије више него сто година. Држи се, да би италијанска флота, и ако уз велике жртве, могла продријети кроз Дарданеле те доћи у Цариград.

Према том се положају Русија нашла побуђена, да се ограда против блокаде Дарданела, јер да би та блокада тобоже штепила трговачке интересе Русије, пошто би промет на Црном Мору био за руску трговину осуђен тиме, што трговачке лађе кроз Дарданеле не би могле доћи у Егејско Море, те на европска тржишта. Ово никако не стоји, јер из Црног Мора има руска трговина и свој пут на ушће Дунава, истина много дужи и скупији. Али свака блокада мора увјек бити скопчана са извјесним незгодама за неутралне државе.

Изгледа, да се Немачка и Аустро-Угарска хоће да придруже Русији због својих привредних интереса па и Енглеска и Француска, те изгледа, као да ће Италија напустити мисао блокаде Дарданела.

Зашто Русији не би била по вољи блокада Дарданела, то је мало чудновато. Изгледа, да би та блокада требала да буде у интересе Русије, јер са продирањем италијанске флоте кроз Дарданеле Италија би извршавала посао Русије. Али ту онда долази једно врло крупно питање. Италија би продирањем кроз Дарданеле могла заузети и сам Цариград, а ту би онда надало крупно питање опстанка Турске у Европи.

То је оно, чега се жацају све европске велесиле. Но хоће ли се Италија хтјети дати задржати од блокаде Дарданела, да присили Турску на признање анексије Триполиса то је врло сумњиво.

Дарданели постају опет врло важно питање.

Критско питање

— Грци у незгоди због Крићана —

У Грчкој су се нашли на великој муци. Не знају шта да раде са необузданим Крићанима. Никако не могу да њихове претјеране захтјеве сузобију, а немају ни пута ни начина да се из велике незгоде извуку. Прирђеност Крићана, која им је до сада увијек добро дошла, сад пријети да их у очигледну пропаст баца.

Крићани су себи увртели у главу да је сада најзгоднији момент, да сасвијем раскрете са Турцима. Као воде Турци, су заузели Триполисом, изгубили главу и сад или никад згода је, да се од њих отмеже и прикључимо Грчкој. А да то и остваре, као најзгоднији пут изабрали су тај, што хоће да пошаљу своје посланике у грчки парламент у Атини. И кад су њихови посланици већ у грчком парламенту, онда су и они под окриљем Грчке.

И док они тако суде, дотле су се и силе заштитнице и Турска узјогучили, па о томе неће ни да чују, него озбиљно пријете Грчкој, да ће она бити одговорна за сваки непромишљени и самовољни корак Крићана. Турска јој чак пријети и ратом.

Грчкој није до пролијевања крви. Схваћа озбиљност ситуације и пашла се у великој незгоди. Нити је пристаја да науче на се глеч сила, нити да изложи плећа турским ударцима, али не иде јој у рачун да озлогласи Крићане и да их изгуби за вјечита времена. Почела је да лавира и да угађа и једнима и другима не би ли пронашла златну средину по оној народној: и сити вуци и овце на броју. Само јој све то мањевасање некако не иде од руке. Крићани су постали нестрпеливи и безобзирнији, док су силе почеле и строго да поступају. И сад Грчка није пристаја ни тамо ни овамо. Пашази се на раскрсници и неодлучно погледа и пред собом и за собом. Не зна гдје ће.

И у колико је Грчка у цијелом том заплету неодлучнија, у толико су Крићани постаји пасрљивији и силом хоће да остваре своје захтјеве.

О томе су стигли ови извјештаји:

У грчкој комори се прочитало писмо председништва револуционарне скупштине на Криту, у којему се истиче пријекна нужда, да критски посланици дођу у грчку комору како би се учинио крај садашњем замршеном положају. Комора је закључила, да се расправа о томе одгоди.

Грчки Краљ је управо критској скупштини брзојав, у којему је одвраћа од шљавца критских посланика у Грчку. У политичким круговима држи се, да је краљено посредовање настало на изричиту жељу заштитних сила.

Револуционарна скупштина у Канеји је по засебном изасланству уложила код страних консула протест против тога, што су посланици револуционарне скупштине били принуђени да са на бродовима заштитних сила прате из Грчке.

Неколико хиљада Грка демонстрирали су у грчкој катедрали против сила због тога, што се у затону Суде са 25 грчких посланика поступа као са заробљеницима.

«Агенце Агелес» јавља, да грчки опозиционални листови искористилују садашњу прилику у корист критског питања. Ради се на томе, да се у јавност протуре вијести, како у земљи влада узрујаност и незадовољство. Влада је у томе погледу предузела све нужне мјере. Против издавача листа «Серин», који шири неистините вијести, води се процеса.

И тако у негод.

Спор Русије и Америчке Уније

— Због Јевреја дошло до конфликта —

Између Русије и Сједињених Америчких Држава дошло је до дипломатског сукоба. Тај сукоб изазвао је парламент у Вашингтону, а повод су му били Јевреји.

Као што се зна, у Русији не трпе ни мало Јевреје. Како имају само

великих кубура с њима, то их не радо гледају у земљи. Зато је Јеврејима забрањено, да се усељују у Русију, а иначе их из ње прогоне. Како Јевреји имају врло великог рачуна и огромне користи у Русији, то се на све могуће начине довијају да би се само могли у Русији да настане. Тако су се користили и трговинским законом, који између Русије и Сједињених Америчких Држава још од 1832. г. постоји. Прешли су у америчко држављанство и тако су се поново почели да настанују у Русију. То изигравање Русија није могла да подноси те их је почела опет да протјерује и ако су амерички држављани. Због тога су у парламенту у Вашингтону посланици дигли протест и тражили да се укине трговински уговор пошто је Русија повриједила уговор, јер забрањује Американцима јеврејске вјероисповијести долазак у руско царство. С руске се стране против тога тврди, да Русија намјерава да забрани повратак у Русију само оним руским Јеврејима, који су се за револуције иселили у Америку. Посланик Русије у Вашингтону протестовао је против предлога ради укидања пријатељскога и трговачкога уговора. Према пријатељском или трговачком уговору од 1832. могу се у Русији слободно кретати јеврејски трговци, који су амерички држављани, те имају прописно постављене америчке путнице, док је, као што је познато, иначе Жидовима забрањен долазак у руско царство. У Америци су веома озловољени, што Русија тобож више не респектује америчке путнице, па ова зловоља долази до изражаја у захтјеву, да се разријешити трговински уговор. Веома се разилазе мњења о том, да ли би евентуални царински рат између Русије и Сједињених Држава више нашкодио једној или другој власти.

Амерички је извоз у Русију већи него руски извоз у Сједињене Државе. У америчкој штампи превладало је међутим схваћање, да руска роба није у Америци тако нужна, како су амерички производи у Русији.

Још се не зна за извјесно, како ће се свршити овај спор.

Избори у Њемачкој

— Борба напредних и конзервативних елемената —

Почетком идуче године у Њемачкој ће се извршити избори посланика за њихов парламент т.зв. рајхстаг.

У Њемачкој је за те изборе врло велико интересовање. Напредни елементи хоће на њима да поведу одлучну борбу са конзервативним елементом, који је до сада био у већини. Како је парасад велико незадовољство због рада у парламенту либерални и социјални елементи таје наду, да им је сада пружена згодна прилика да се изгасну. Зато у ове изборе полажу велике наде. Парола им је да је прошло засједање њемачкога рајхстага дошјело само народу терете, а никаква права.

Реакција је у Њемачкој у прошлом петгодишњем засједању силно парала у сваком погледу, како на политичком, тако на социјалном, као и на културном пољу. У првом реду диспозиција је у Њемачкој против владе ради тога, што је одбила захтјев, да се уреди реформа изборних срезова. Бројањем стаповиштва за год. 1910. дану су предлози за уређење тога питања, али ни влада, ни владине странке не хтједоше да пристају на реформу тога уређења, које потиче још из шездесетих година прошлога стољећа. Дирало би се тјме у привилегије властеле и влара, а то су елементи, који су владу подупирали.

Влада зна заједно са странкама, што је данас подупиру, да они репрезентирају само огромну мањину њемачког народа, па баш за то не мисле па то, да ту околноост промијене. И за то ће будући избори бити борба за

једнако изборно право, то јест за проширење уставних права. Ну баш то неће влада, а у том је подупиру изданио и владине странке, а и сам владар. Цар Вилхем има врло велику склоност, да води унутарњу и спољну политику Њемачке пошито анеодутистичким начином. Кад је до тога дошло за кнеза Билова, за афере са Вагланом и за вријеме колонијалне дебате, привилеговани десничари побожаше се анеодутистичких тих јасних тенденција не с обзиром на устав, него с обзиром на своју позицију, јер би их народ логао код избора ипак дегаупрати, па затражише против тога и гаранције. Избрај је посебно уставни одбор, који ће формулирати одговорност највиших чиновника парламента, али тај одбор није у том погледу баш ништа урадио.

И ради ревизије послоника њемачкога рајстага јавиле су се жеље. И те су жеље биле овдје јаче, ондје слабије наглашене. Особито се тражило, да се право интерпелација и питања некако прошири. Али какогод су били томе десничари склони, ипак су мислили, да би то право ишло у прилог не само њима већ и опозицији, а то би било средство, које би им даношње одузимало популарност у народу, поименице пак пред изборе.

Умјед света тога развија се сада у Њемачкој велика агитација против владе и треба очекивати борбу, која ће далеко надмањити ону од године 1908., а могуће ће резултати те борбе и разочарати многе, који се надају успјеху владином.

Мисли

Тајну најчешће одаје онај кога се највише тиче. Он је повјерава другоме да је чува, јер не може сам да је очува.

Ко у себи нема вјере, најсигурнији је кад ћути.

Срећа је замисао а не ствар, те зато неко је срећан оним што другог равнодушним прави.

Кад се хоће, све је могуће. Немогућност само постоји за мекушице.

Туђа таштина штрчи највише зато што нашу надвисује.

Има тренутака кад и најречитији човек омијени.

Више их се показало што су све рекли, него они што нијесу ништа рекли.

Кога језик води, тај бесвјесно ходи.

Валси.

Посвећење митрополита рашко-призренског

Грчки лист „Неологос“ од 5. ов. мса доноси читав чланак о посвећењу г. Гаврила Дожића за митрополита рашко-призренског. Тај чланак доносимо у цијелини:

„Дуче је у патријаршиској цркви извршено посвећење новонабраног митрополита рашко-призренског г. Гаврила Дожића.

Посвећење је извршио Њ. В. митрополит Мигилине г. Кирил, уз судјеловање Њ. В. митрополита Лимноса, Халдијае, Леру и Казимну и Крише. У олтару су били Патријарх и синодали Димотик, Вилијас, Самоса, Симсврије и Деврона.

По свршеном чину нови митрополит рашко-призренски раздијелио је са патријаршиског трона нафјеру многобројним хришћанима.

Затим је Њ. В. примио честитања у Протосинђелијату, где су дошли синодали и многи други клирици и лајци његови приатељи.

Нови митрополит рашко-призренски г. Гаврило Дожић родио се 1880. из чувене српске породице Меленица у Морачи. Прво школовање свршио је у мјесту рођења Морачи, затим свршио је призренску богословију. Год. 1900. ступио је у монашки ред, као ђак. По свршетку призренске богословије ступи у велики српски манастир Високи Дечани као секретар и учитељ. Желећи да се усаврши и продужи школовање дође око 1904. овдје одређен као свештеник српскога посланства, гдје се одаде изучавању грчкога језика, а имао је за наставника г. проф. Христа Пантазибиса.

Год. 1905. оде у Атину те се уписа на геолошки факултет 14. новембра 1909. а пошто положи испит пред комисијом универзитета, промовисан је за доктора теологије.

Декан геолошког факултета г. А. Д. Кириакос поздравити га је веома лијепо говором, на чему је г. Дожић врло лијепо одговорио. По промовисању за доктора, штампао је г. Дожић своју тезу „Хришћанство код Срба“, која изађе у Атини 1910.

По свршетку својих студија у Атини г. Дожић је одређен за секретара српског манастира Хилендара у Св. Гори, одакле је маја 1910. позван у Скопље, гдје је произведен за архимандрита и одређен за свештеника олд. посланства српског и управитеља основних школа.

Осим књиге „Хришћанство код Срба“, г. Дожић је написао књигу и о Високом Дечанима, коју је издао око 1908. г.

Радио је и друге ствари на српском и на грчком језику. Осим матерњег језика, влада грчким, руским и француским језиком а у пошљедње вријеме одао се изучавању турскога језика.“

Политичке вијести

Затон Солум

Енглева је запосјела према споразуму са Италијом затон Солум и тако стипитеску границу наспрам запада знатно проширила. Ово запосјетање је трајало и коначно, Енглева се, чини се, за то обавезала, да ће помоћи Италији да дође до мира са Турком. Осим тога Енглева признаје за Турчанку турско становништво и тјме чини и Турској огромну услугу. За себе тиче Енглева тјме давао највише, јер добија драгоцену команд земљишта, које узимају цијели талијанскога Тобрука што се налази vis-a-vis Малти. Неприлику са талијанско-турским ратом искористила је и Француска, јер је ријешила старо једно спорно питање и запосјела војнички обе оазе Чапел и Сидан. Обе оазе ипаче без важности добијају ту важност тако, да успостављају везу између Туниса и Триполиса и Триполиса са Чапајезером.

Киевска револуција

Из Шангаја се јавља, да је дефинитивно запечаћена судбина садашње царске киевске династије, јер је закључено, да се има свргнути. Републикани су понудили председништво нове републике позваном државнику Јуаншикају, а потпредседништво вођи устава дру Суп Јат Сону. Царска породица добиће богату пензију. У Тибету су се побунили кинески војници, те опљачкали многе манастире. У Шангају држе, да су ту побуну и завади Енглези, који би хтјели окупирати Тибет под изговором да успоставе ондје мир. Причице је између устава и владе продужило до краја овог мјесеца. По једној вијести из Лондона, пашази се у Манџурији преко сто хиљада јапанских војника, који чекају згодан час да окупирају читаву ту покрајину.

Персија

Службено се из Цариграда јавља, да су руске чете ушле у персиску територију Урмија, ради којег се још нијесу погодиле Турска и Персија и који је у задње доба запосједнут турским четара. Руски посланик у Цариграду настоји, да умири мјерадошће кругове у Цариграду. Турским је четарама пашовоше, да не узмачку. Турска влада је отпошала у том смислу ноту великвистима.

Велики данак

— Четири гроба на Андријевици —

Најмање обласно мјесто варошица Андријевица — у међувремену од 18. септембра до 7. децембра, ове године, претријело је огроман удар: изгубило је за тако кратко вријеме четири драгоценца живота, а то све би тако изненадно и неочекивано.

Прва жртва би уважени трговац, најугледнији грађанин и бив. председник општине кап. Мина Радоњић, који у тош доброј снази — 57. години живота — напрасно умрије, оставивши спомен да вјечито служи као примјер како се особитим трудом, непрестаним радом и сталним интересовањем за све што је добро и корисно може доћи до онаког угледа и поштовања, које је он неподјеливо и код свакога уживао.

Андријевица, у којој је први и најглавнији трговац био, за чине се унапређење највише старао, којој је и први председник био, не може и не смије заборавити поштовања дужну успомени Мине Радоњића.

Друга жртва, одмах за првом, а која је изазвала извешту тугу и жалост, јесте мали Момчило — Мом — син Милана Лалевића, невинатне од непуне 4 године, а који напрасно премину оставивши тужне родитеље и све мјештани, да га вјечито оплакују.

Одмах иза ове жалости, а послије кратког бољовања, умрије младо и узорно момче, Милета Деловић, уник чувеног Мира Деловића, у својој 24. години, те са њим сахрањују се и све наде једног бољног живота, који обећаваше свијетлости станава свога дјела.

Да би општа жалост превршила највишу мјеру, судбина је хтјела да неочекивано и трајично изгуби живот нешто опште уважени и сављена Данила, добри и узорни синура г. Радомира Већковића.

...и жена мајка четири дјеце, интелигентна и врло умна жена, која је сваког својим држањем, одличним понашањем и предусретљивошћу задивљавала.

Њена усмјена никад неће потамнети, али то је слаба утеха за све њене поштоваоце, а шта тек да кажемо за њу то удивљеног њеног сурруга, који је тако њежно дубљаше, кога она разумљеваше, да му и у најтежим његовим тренуцима ниле дала осјетити никакву горчину овога живота прегорког земаљског живота.

Дакле, између старих и умих грађана изгубисмо најразборитијег; између младих навагренител и напирклатинел; између дјецe — надвизиел, а од жена најрежину, најљепшу, на образованију.

Овакве четири жртве осјетан су губитак за велику област, неколико за малу Андријевићу, која плати тако скуп и драгошен данак, а за тако кратко вријеме.

V. M. D. „Комски“

Српство

Академија најбољем епису за народ. Председништво Српске Краљевске Академије, на својем сјестану од 5. овог мјесца, одлучило је, на основу стручних референата г. г. дра Јована Сверића и Ј. Митановића, да се епис г. Ж. О. Дачића како маји живе, као најбољи од писмених еписа, награди најрадом задубине Димитрија Стаменковића за најбоље еписе за народ. Награда је хиљаду динара у злату. Епис г. Дачића награђаће се у двадесет и пет хиљада примјарака и раздаће се бесплатно народу.

Словенство

Частољубиви научник. На Прага јављају, да се тако добро у свој стаци професор словенске историје на чешком универзитету др. Јефиф Нич, који је био познат због својих научних радова. Особито је био на се научао општу правну пошљених дава својим расправама о Краљевдорском рукопису, тврдећи да је он аутентичан и да је јавност била обманљивана. Он је рукопис слао у Београд и Француску ради испитивања и истраживањем се утврдило да је аутентичан, на основу чега је професор и доказивао исправниост рукописа, која је била спорна. Његово доказивање дођешило је бјесомучности је доводило т. зв. напредну чешку странку пошто је вођа редиста познати Масарик први био који је почео отворено да сумња у исправниост Краљевдорског рукописа и да га оспорава. Кава се хваја била дала у тим летовима противу Нича може се извести из тога, што није само личност него и научну опрему овога научника остављала на миру. То је честољубиво професора толико потресло и до дна срца забобљело, да је одузео свој живот огорчен и на себе и на друге због опште неправедности.

† Н. Н. Бекетов. Славни руски хемичар Н. Н. Бекетов, лични пријатељ прије умрлог славног руског хемичара Менделеева умро је у својој 85 години. Родно се године 1827. у Пензи на имању својих родитеља и свршио је своје науке извршним успјехом, после чега је именован на петроградском вишем хемиском лицеју за професора и хемиче. Био је учитељ садашњег цара Николаја, док је овај био још престолонаследник. За вријеме Бачких војна година 1899. изабран се код цара за Бачке и непосредно је блажи поступак од стране власти. Бекетов је написао огроман број научних дјела напредно вазнога садржава из области хемије.

Кратке вијести

Аустро-босанска банка. Банка за хипотекарни кредит и Унионбанка замолиће скорим заједничку дозволу за оснивање једног банковног завода у Сарајеву. Овај ће нови завод носити наслов „Аустријско-Босанска Банка“. Та нова банка предузеће послове бечког одиљења Унионбанке. Особита ће сврха нове банке бити набавке и посредовање хипотекарног кредита. Двонарски капитал износиће за сада 4 милијона, али се може подићи и на 12 милијона.

† **Хуго Лублинер.** У Берлину је умро јесеник веселих игара Хуго Лублинер у 65 години живота. Његово је право име било Хуго Баргер. У 17 години почео је писати веселе игре. Као син трговца био је веома бржино васпитан. За летована у Холстеду написао је своје прво веће дело „Женски адвокат“, које се у Бечу приказивало. И ако је имао дара за лице у књижу, који је био и у његовој кући особито развијен, као и повољним животним приликама и успјесима (ер је и барон Хилсен, интендант кр. позоришта у Берлину, био његов велики поштовалац) насупротив свему томе, посветио се Лублинер фабриканском пољиву, па је проучавао ткачки занат пуних 8 година. После је у практичном животу и обичај с њим често се одржава у његовим делима, у којима су извесни типови и појаве из свакодневности, па је тако и настала његова комедија „Пето коло“. Даље је позната његова драма „Модели из Шерл-

дана“. С Павлом Линдауом написао је комедију „Госпођа Сузана“. С мање успјеха огледао се покојник у роману, али се у своје вријеме веома много читао циклус „Берлин у царевини“.

Индустрија у Бугарској. У софиском „Трговинском Вјеснику“ објављен је преглед индустријских предузећа, која данас постоје у Бугарској. Године 1887. у Бугарској је било свега 36 фабрика, и то све у малим размерама. Крајем 1894. године било их је 100, са уложеном капиталом од 14,000,000 круна. Године 1904. било је 166 фабричких предузећа са 30,000,000 круна уложеног капитала; концем 1907. било их је 206 са 53,900,000 круна капитала, а 1909. године број фабричких предузећа био је 261 са 64,000,000 капитала. Вриједности њихове производње те године оцењена је са 72,000,000 круна. Велики дио тих фабрика живи једино од лифериција за државу.

Руски сликар и атлет. У кафе-шантану „Рецина Маргерита“ у Риму сједо је међу публиком сликар, питомац академије Мјасоједов. Он је цртао у свој албум живописну групу талијанских копичких официра, који сједијаху у друштву неких дама. На позорници изађоше два атлета, те се стадоше продуцирати у дизању терета. На крају ради рекламе атлете обећаше 500 лира оном, који понови њихове продукције. Мјасоједов остави свој албум на се улути за кулесе. После је једног минута беше он већ на позорници, и шаље, с осмјехом на уснама, много чистије и љепше од она два атлета по занату, понови све њихове пијесе. Експазивна публика обилеже атлете. тапшућу исто вријеме руском јунаку. Најпослије Мјасоједов затражи 500 лира. Атлете појуре на благајницу и у управу, и некако скупају погребну своту. Онда Мјасоједов изађи са естраде, да тих 500 лира поклања у корист породицама талијанских војника, који погибоше у афричкој експедицији. Захваћена патриотским одушевљењем публика је приредила бурну овацију руском сликару.

Крај кинеском перчину. Дозволом кинеског цара, да се може одсећи перчин, од кинеских дипломата први се користио кинески посланик у Бечу Шен-Ву-Линг, који је свих дана дао осјећи свој перчин и обукао европско одијело, а кинеску сукну бацно. И тако ишчезава код Кине за једно обилеже, које их је неколико хиљада година разлоковало од осталог свијета.

Нови аероплан. Два инжењера, један Француз, а други Енглец, пронашли су нов систем аероплана. Probe, које су с тим аеропланом вршене у околини Париза, показале су одличне резултате. Апарат личи потпуно на птицу; има покретна крила, која могу да се потпуно савијају. Доњи дио апарата је нарочито солидно израђен и направљен у облику велосипеда с три точка. Кад се спусти на земљу, авијатичар може наставити пут као на велосипеду. Тај проналазак је врло важна ствар, јер се досад стално повлачило питање о томе, како ће се аероплан што лакше моћи да преноси.

Дневник

Вратио се у пријестоницу. Његово Величанство Краљ вратио се у недјелу у вече у пријестоницу са Даниловграда, гдје је провео два дана.

Били у лову. Њихова Краљ. Височанства Краљевић Нашљедник и Књаз Петар извезли су се ономад на аутомобилу до Тополице, гдје су ловили у забрану, па су се отуда, пошто су у тополичком дворцу преноћили, сјутра дан вратили на Цетиње.

Н. Скупштина. Јуче посије подне Н. Скупштина држала је сједницу, на којој је претресан предлог закона о таксама у начелу и у појединостима. После је дебате, која је краће вријеме вођена, предлог је коначно примљен са незнатним измјенама одборским. Обољелог министра финансија г. Филипа Јерговића заступао је начелник Ј. Хајдуковић, који ће га и у будуће у Скупштини заступати. После је подне такође ће се држати сједница, на којој ће се поднијети извјештај одбора за молбе и жалбе и финансиског одбора.

Државни буџет. Финансиски одбор проучио је предлог државног буџета за идућу годину заједно с накнадним захтијевима и исправкама и већ је оштампан и раздије-

љен посланицима, те ће се о њему у Народној Скупштини расправљати још колико послје подне. У томе свом извјештају финасиски одбор констатује да се влада при склапању овога буџетског предлога руководила великом обазривошћу у предвиђању државних расхода, да се креће скоро у границама већ одобреног буџета за ову годину, да је повећање извршено само код ових партија гдје се никако није могло без штете по државне интересе и да се руководила принципом да се једном стане на пут сувише наглom свакогодишњем растењу његовом. Финансиски одбор даље констатује да је влада за покриће буџетом предвиђених расхода нашла и нове изворе у предлогу закона о таксама, у предлогу закона у измјенама у закону о порезу и у повећању дација на маслине, и налази да су прва два закона основана на принципу разложности, док би трећи предвиђени приход требао да буде регулисан законом и то тако да се порезује уље, а не маслине - дрвета. Финансиски одбор није могао учинити никаквих уштеда без штете по државне интересе, те је учинио само незнатне уштеде, накнадна тражења и нека повећања у споразуму с владом. Уз овај извјештај налази се и одвојено мишљење Блажа Анђелића о завршном рачуну за 1910. год. који налази да је те године било стварног дефицита.

Ни братски, ни српски. Познато је, да је Св. Синод цариградске васељенске патријаршије готово једногласно изабрао за призренског митрополита сина наше јуначке отаџбине архимандрита г. дра Гаврила Дожића. Ради тога избора подигли су велику грају теразиски службени пјемонтези. Не свиђа им се, што је за митрополита призренског изабран — Србин из Црне Горе! Сад улажу све могуће и недопуштене силе, да спријече Дожићево устоличење. Из Биограда се агитује не би ли се свештенство рашко-призренско митрополије побунило противу Дожићевог избора. Купе се некакви потписи, пишу се чак и протести и састављају се подметнуте резолуције, којима се народ и паства призренске митрополије позивају, да Дожића не приме нити га признају за својега митрополита, пошто он није био кандидат Србије!!

А зар Дожић није Србин, теразиска браћо?! Зар он не осјећа српски, зар у његовим жилама не тече српска крв, зар његову просвијећену душу не загријевају општи српски идеали?!

Небратски прст агитације противу Дожића доспио је и до Скадра. И ту је покушано, да се наш живаљ побуну противу његова избора.

Ако наша браћа у рашко-призренској епархији, по својем чистом нахођењу, налазе своју срећу у томе, да им један учени Србин калуђер, рођен у српској Црној Гори, не буде црквени поглавар — онда ћемо и ми бити сложни са том њиховом срећом. Нама на срцу леже само мир, слога и задовољство поменуће наше браће.

Али ми сумњамо, да наша браћа из рашко-призренске митрополије по својој вољи негдују противу Дожићевог избора. Њих буне и драже теразиски пјемонтези, који таквим држањем не чине услугу ни Српству, ни слози дивљу српских држава.

Усталом, вратићемо се ми на ову важну ствар још једном. За сад је доста и оволико.

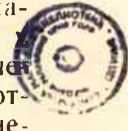
Наши и чешки учитељи. Чешко учитељско удружење у Прагу послало је цетињским учитељима ову колегијалну захвалност: „Председ-

ништво земаљског средишњег савеза чешких учитељских друштава примило је с великим весељем вјест о току друге поучне екскурзије чешких учитеља у Црну Гору, која је посјетила такође ваш град и била за вријеме стога боравка праћена симпатијама славног братског учитељског друштва. С тога осјећамо и пријатну дужност изразити вам највећу захвалност истовремено с жељом, да би и чешки учитељи имали скору прилику показати дјелом своју наклоност према вама. Молаћи вас, да примите израз најдубљег нашег поштовања, биљежимо се: председник Ф. Черни, вођа екскурзије Адолф В. Обст, секретар Б. Скала.“

Рашко-призренски митрополит. Избор г. архимандрита Гаврила Дожића за рашко-призренског митрополита изазвао је у полуслужбеној биоградској штампи бурну негодовања, што је нашло одзива и у добро познатим најамничким листовима ван Србије. Како је у тој бјесомучној кампањи, која је подигнута противу новоизабраног митрополита, узета на нишан и наша земља, па чак нијесу обишли ни наш лист, то ћемо се на ову сулуду хајку вратити још колико у броју за овим нарочито и одговорити по заслуги, ма да им нијесу остали дужни ни они честити биоградски листови, који су увијек стајали изнад њих кад год се тицало опште народне ствари, коју би патентирани биоградске патриоте хтјеле да искористе чак и за најзадње личне сврхе своје, као што је то било и овом приликом. Ми разумијемо, да онај који губи, има право да се љути, али та љутња треба да буде у границама и да никога не вријеђа, а нарочито не смије другога да окаља блатом својим.

„Заставин“ цетињски дописник. Цетињски дописник новосадске „Заставе“ (злогласни Л Бркић, на жалост наставник наше омладине!) једном од потоњих бројева реченога листа опет је под својим потписом написао масу глупости и неистина о политичким приликама у нашој земљи. Занимљиво је нагласити, да тај дописник назива Томановићев режим реакционарним. Заиста је реакционаран, јер је под њим „Заставин“ дописник добио помиловање на мољакња и најтоплија заузимања управо оних истих „реакционара“, којима се сада тај бескарактерни створ тако лијепо одужује! Још више је реакционаран Томановићев режим због тога, што допушта, да га један наш чиновник у новинама у иностранству под својим потписом не само грди, већ и ружно клевета!! Лијепа је то реакција, какве се не би постидјела ни влада Председника Француске Републике!

Свакојем стрпљењу мора једном бити краја. Претјерано стрпљење и толерирање са стране оних, који врше задатке државне власти, често пута може изгледати прије као слабост или лабаво вршење дужности. Полазећи са тога гледишта, које важи и у демократским републикама, ми смо слободни запитати г. министра просвјете, да ли су њему познати написи његовога чиновника Л. Бркића у новосадској „Застави“? Да ли је г. министру просвјете познато да је Л. Бркић, кад у „Застави“ потписује нападе и клевете противу наше владе, у томе тренутку не само дописник поменутога листа, већ у исто вријеме и чиновник владе, у којој је и г. министар без сумње зна, да би толерирање таквих кажњивих поступака од стране једног његовог чиновника пореметило у државној управи дисциплину, без

које не може бити ни реда, ни праве слободе.

Можда „Заставин“ цетињски дописник држи, да му олако стечено поданство ове српске државе служи као бусија, иза које ће лакше некажњено писати противу њених интереса. Али ако он има такву мисао, зло би било кад би је, угледајући се на његов рђав примјер, стекли остали честити Срби. Да ови не би дошли до такве мисли, потребно је да г. министар просвјете изврши своју дужност и да позове на ред једног својега чиновника, који јавно клевета владу и штети углед ове земље у једноме страноме листу. Тијем ће г. министар уједно доказати, да тај његов чиновник није добио црногорско поданство зато, да би лакше наносио штету црногорским интересима.

Исправка. У 97. броју „Цетињског Вјесника“ од 10. ов. мј. изашла је биљешка „Наше Поште“, која не одговара тачности, те се умољава уредништву да на основу чл. 11. закона о штампи, изволи донијети у наредном броју листа слиједећу исправку:

Поштанско-телеграфско одјељење није примало жалбе да се „Цетињски Вјесник“ „рђаво уручује“ претплатницима, а тако ни за остале пошиљке. Истина, прошле године жалио се због тога ондашњи администратор листа, па се утврдило, да је до њега самог кривица, а био је и такав случај, да је извјесно лице опорекло једну своју жалбу, коју је дотични администратор био спровео п. т. одјељењу.

Уредништво наводи, да добија жалбе од појединих претплатника, па зашто те жалбе није спроводило надлежној п. т. станици, или упутило своје претплатнике на редовно рекламирање, кад се зна, да наше поште примају рекламације и за просте пошиљке.

У поменутој биљешци доноси се у изводу чак и писмо, које је неки непознати претплатник упутио уредништву. Ако тај господин, збиља, или ма ко други има што да се жали на коју станицу, или ког њеног органа, нека изволи поднјети жалбу и дати потребне податке, па ће се иста узети у надлежни поступак.

Тада ће се моћи поуздано утврдити, да ли је кривица, ако се лист гдје загуби, до администрација истог, или до поште, или до самог рекламента, односно његових укућана.

П. т. број 14391. — Из поштанско-Телеграфског Одјељења Министарства Унутрашњих Дјела — 13. децембра 1911. г., на Цетињу.

Први снијег. Јуче је на Цетињу пао први снијег овогодишње зиме. Прилично је покрио земљу. Пао је и свуда по планинским крајевима у унутрашњости.

Појавом снијега опет су дошле на дневни ред све невоље саобраћаја по улицама наше пријестонице. Тек сад се може осјетити, какав систем одавно влада у управи пријестоничке општине. Тај је систем испод критике. То је систем нерада, неактивности и несхватања

савремених потреба пријестонице једне модерне државе. Оскудица материјалних средстава и немање довољнога броја људи само су изговор, којим се забашурује спавање. Јак просвијећен дух и одлучна воља вазда могу, што но ријеч, и из студена камена искресати варницу.

Неколико пута нагласили смо у овоме листу, да би тротоаре (плочнике) испред кућа на пријестоницим улицама било лако учинити. Потребна је само једна наредба, потребан је само добар начин од управе општинске. Љетос је у томе погледу нешто урадила приватна иницијатива, што је доказ, да наше грађанство за такве ствари има свијести, али да та свијест није укалупљена у сталан систем са стране општинске власти. Тако исто довољна би била само једна наредба и за прављење олука под крововима кућа бар у главним улицама. Па и од тога не би ништа, као и од много чега другог, што условљава напредак наше пријестонице. Опет само немар и неактивност! Нека иде, како иде!

Пријатно спавање, пријестоничка општинска управо!

Разне вијести

Лађа, на којој нема морске болести. Прије неколико дана стављена је у Хамбургу у промет лађа „Викторија Лујза“ те наступила своје прво путовање у Њу-јорк. Лађа је најновијег система, те је највећа лађа модернога доба. Палуба ове лађе налази на шеталиште на обали мора. С обје стране води овај пут у дужини од 200 метара. Унутрину лађе има прекрасна дворана за забаву и игрању. Трнезарија је сва од махагонског дрва, те има мјеста за 520 путника. Ванредним комфортом уређена је пушаћа соба, за тим салон за госпође, покривен стаклом. Затим лађа има дворану за гимнастику. На палуби уређена је куќица за ча и уређен један павиљон, у коме се може сједити и за ружног времена. 200 кабина има за једну особу а 130 за двије особе. Од ових има 20 кабина, које имају посебне куќане и тоалету. Четири собе одређене су за државнике, министре и председнике републике. Ово је читав етан, те има спаваћу собу, салон, куќану и тоалету. Ове су кабине уређене тако, као собице, те ни мало не наликују осталим кабинама на бродовима. Лађа је тако грађена, да се и на немирном мору не збиље, па путници који пугују том лађом не добивају морске болести.

Данашњи парламентаризам. У парнеком листу „Matin“ у Маурне Праке изнио је уједно за оне, који намјеравају да се одаду политици. Од тога саопштавамо само нека питања и одговоре, да се види како о данашњем парламентаризму духовито разлаже:

Што је то политичар? — Политичар је господин, који није ништа, а хтио би штогод постати. — Што би хтио постати? — Посланик? — Што је то посланик? — Посланик је господин, који би хтио постати министар. — Шта је то министар? — Министар је господин, који не би хтио постати опет обичан посланик. — Штојето политичко мњење? — Политичко је мњење дио одјеће, који ваља често мијењати. Обично се облачи реакционарно мњење, кад се полази богатим људима на дине. Хоћеш ли, да код избора будеш постављен за кандидата, тад је најбоље, да обучеш радикално мњење. Као министар ваља редовно облачити красно црно државно одијело, које приказује гувернементално мњење, јер министар је скоро увијек министеријалан, особито ако је министар председник. —

Што се разумјева под политичким противником? — Политички су противници честити људи, који се с другим политичарима не могу сложити у питању на који ће се тајвр поставити народној скорупи. — А што бива са скорупом док траје расправа о тајвиру? — Поједу га. — Ко га поједи? — Цијели свијет, само порески обвезник не! — Што је то порески обвезник? — То је господин, који прави скоруп и плаћа тајвр. — Што је то министарство? — Скуп сенатора и посланика, који су срушили пријашње министарство, да буду његов наслједник. — А што је то министар председник? — То је човек, који не може припадати шљедећем министарству након пада свима министарства. — Што раде министри? У недељу министри не раде ништа, те употребљују тај слободни дан у недељу за то, да у којем удаљеном покрајинском граду открију какав, споменик и пораздијеле неколико ордена. — Шта је то парламенат? — Импазантина зграда у којој непрестаногоре људи, који немају ништа рећи, а никада не узимају ријеч они, који би доиста могли приповиједати штогод занимљиво, а не чине то бојећи се, да се не компромитују. Та је зграда неке врсте куглане, на којој се куглају адвокати и љекари из покрајине као савјесни и просвијетљени пуномоћници овог или оног изборног среза. — Каква је игра то парламентарно куглање? — Оно се састоји у томе, да се помоћу малих куглица, које се зову гласачке куглице, руше лебела и свечано обучена господа, која туробно сједе на министарским клупама. Играч, који је срушио највише црних к пута, добија министарство, но ако је још премлад за министарство, онда му се за премију даје које државно секретарство. — Што је то интерпелација? — То је питање, које посланик ставља на министра о стварима, које ни најмање не занима ни њега, ни министра и код тога посланика обично спопада узрзаност, која траје бар до конца сједнице. — Што је то већина? — Већином се називае скуп више мањине. Чим више има мањина, тим је јачу већина. — Што су парламентарни одбори? То су мала, тиха гробља, на којима се свечано покапају сва озбиљна питања. — Покапају ли се тамо само озбиљна питања? — Покапају ли се тамо само озбиљна питања? — Не, тамо закапају и старе парламентарце. — Хоћемо ли се бавити политиком? — Ако апсолутно немамо никаквог другог посла, онда слободно...

Позив на претплату

Многим нашим претплатницима истиче претплата крајем овог мјесеца, те је већ вријеме да претплату обнове како им се не би лист за наступајућу 1912. годину обуставио. Администрација листа никоме без разлике не шаље лист на вересију, те ће зато даље шиљање обуставити свима онима, којима претплата свршетком овог мјесеца истече, а благовремено је не обнове. На лист је најзгодније се претплатити код поште. Све поште примају претплату на наш лист како у земљи, тако и на страни. Цијена је листу за по године за Црну Гору 5 перпера, а за иностранство 7½ франака.

Цетиње, 11. децембра 1911.

Администрација „ЦЕТИЊСКОГ ВЈЕСНИКА“.

ОГЛАС

Сви ниже изложени Закони, Стеногр Биљешке Црногорске Народне Скупштине за Краљевину Црну Гору и Албуми, Јубиларна издања са назначеним цијенама могу се добити на Цетињу у књижа-

рама: Мартиновића и Иваншевића, А. Раиваја; у Подгорици у књижара: Коста К. Ставића и Руно и Загора; Никшићу у књижарама: Симата Гарчеви и Ш. Лаковића; у Колашину: у књижари: Кујачића и Тошковића.

1. Устав за Кр. Црну Гору	1
2. Закон наредбе, уједноства и др. за осн. школе	2
3. Закон о нар. школама	1
4. Закон о судском поступку у грађанским парницама	1
5. Закон о штампи	2
6. Кривични Закон	2
7. Закон о изборима народних посланика	30
8. Закон о уређењу Држ. Савјета	30
9. Закон о пословном реду у Држ. Савјету	30
10. Закон о Министарској одговорности	30
11. Закон о Експропријацији	30
12. Закон о уређењу привредног Савјета	32
13. Закон о привременом пословном реду у Народној Скупштини	40
14. Закон о јавнијем зборовима и удружењима	20
15. Закон о држ. буџету	30
16. Закон о парохијском свештенству	50
17. Закон о јавним правозаступницима	50
18. Трговачки Законик	80
19. Закон о порезу на алкохолна пића и таксирању судских пресуда	20
20. Закон о поступку судском у кривичним дјелима	1:50
21. Закон о подјели, насељењу и уживању Бривске Горе	30
22. Закон о измјенама и допунама у закону о изборима народних посланика	30
23. Закон о административној подјели Црне Горе	30
24. Закон о Устројству судова у Кр. Црној Гори	30
25. Закон о измјенама у Кривичном Законнику	20
26. Закон о измјенама и допунама у закону о порезу на приносод капиталa и рада од 15. нов. 1905. год.	30
27. Закон о Лову	30
28. Закон о држав. новцу	30
29. Закон о овластицама	50
30. Закон о рудама	80
31. Закон о измјенама и допунама о јавним правозаступницима	40

Стеногр. Биљешке Цр. Нар. Скупштине:

Свеска за годину 1906.	перп. 4.—
„ „ „ 1907.	„ 4.—
„ „ „ 1908.	„ 2.—
„ „ „ 1909.	„ 2.—
„ „ „ 1910.	„ 4.—
„ „ „ 1911. (ванредан сазив)	„ 0:50

Албуми

— Јубиларна издања —	
Албум слике из Црне Горе од 1910 године	перп. 3.—
Албум Владајуће Куће Петровић-Његош од 1910 год.	4.—
Албум Владајуће Куће Петровић-Његош у луксузном издању Цетиње, 1911.	50.—

Управа Држ. Штампарије

На знање Отворио сам 11. ов. мј. нову *кобасичарско-месарску радњу у Катунској улици број 20*, коју сам снабдио прве врсте свињског и бравјег меса, као чисте масти, сувог меса, суве сланине и пршута и т. д.

Цијене су испод обичних, молим за што већу посјету.

Цетиње, 13. децембра 1911.

С поштовањем

Р. 54, бр. 42. 1,1 **Божо Кривокапић.**

ЦЕНТРАЛА:
ТРЕБИЊЕ (Херцеговина)

ТРАВУНИЈА

ФИЛИЈАЛА:
ГРУЖ (Далмација)

трговачко, индустријско, отпремачко, комисионо и агентурно дионичарско друштво.

Велико складиште сваковрсног пиланог дрва: **дасана, мурала, јеловог, пињевог, храстовог, буковог, сировог и куханог. Паркета букова и храстова.**

Греда тесаних сваке димензије. Горивог дрва и енглешког каменог угљена.

П.п. Бр. 39.

Све уз врло умјерене дневне цијене.

Штампа Кр. Ц. Државне Штампарије.

Власник и одговорни уредник **Радомир Кривокапић Орлински.**